

NÅR BLE HANS EGEDE FØDT?

En skal ikke ha syslet mye med Hans Egedes historie før en blir merksam på hvor forskjellig de forskjellige data i de forskjellige framstillingene blir oppgitt. Hans fødselsdato — som vi her skal se litt nærmere på — oppgis således dels til 31. januar, dels til 21. januar (1686). De eldste biografiene har den første dato, men den kjente danske Grønland- og Egede-forskeren H. Ostermann har i sitt standardverk «Nordmænd paa Grønland» (Oslo 1940) I s. 235 den siste dato, altså 21. januar. Det var professor dr. Oluf Kolsrud som sto for utgivelsen av dette verket. Vår store kirkehistoriker førte tilsyn med trykningen av det og leste flere korrekturer på det. (I s. VIII). Opplysningen skulle altså være pålitelig nok.

For å få vitenskapelig fastslått hvilken dato som er den riktige, vendte Egede-Instituttet seg for en tid siden til bibliotekar ved Det kgl. Bibliotek i København, dr. philos. Albert Fabritius med anmodning om å undersøke saken. Dr. Fabritius, som er en av Danmarks ypperste ættegranskere, erklærte seg straks villig til å ta på seg oppgaven. Resultatet av de studier han har foretatt, kan sammenfattes slik:

Egedes fødselsdato må etter all sannsynlighet antas å være 31. januar 1686. Opplysningen hos Ostermann i det nevnte verket er feilaktig. Dr. Fabritius har nøye gått gjennom alle de trykte kildene Ostermann siterer i «Nordmænd paa Grønland». Ingen av disse stedene oppgir Egedes fødselsdag til 21. januar. «Vester Egede Kirkebog», som Ostermann også viser til, inneholder ikke noe om Hans Egede. Ostermanns henvisning til denne kirkeboken må derfor antas å gjelde slekten i sin alminnelighet. Kirkeboken for

Trondenes — hvor Hans Egede som kjent ble født — skal være gått tapt.

Et fullt autentisk vitnesbyrd om Hans Egedes fødselsdato lar seg dessverre ikke skaffe til veie. Dr. Fabritius har forsøkt om det gjennom arkivet til universitetet i København (i det danske riksarkiv) skulle være mulig å komme saken nærmere. Men når det gjelder Det teologiske fakultet, foreligger det ikke protokoller som gir opplysninger om det vi her ønsker å vite. Heller ikke inneholder manuskriptsamlingen på Det kgl. Bibliotek, så vidt Dr. Fabritius kan se, bidrag til løsning av spørsmålet.

En har derfor ikke annet å falle tilbake på enn den trykte litteraturen. Det eldste vitnesbyrd Dr. Fabritius har truffet på om Hans Egedes fødsel, er J. J. Lund i «Første Missionair paa Grønland, Biskop Hans Egedes Levnet» (1778). Lund, som var Egedes svigersønn, har i sin bok (s. 6) datoen 31. januar. På samme side hvor Lund oppgir Egedes fødselsdato til 31. januar, meddeler han noen trekk fra Egedes skolegang som hans hustru (Egedes datter) har fortalt ham. Jeg tror derfor, skriver dr. Fabritius, «at man staar overfor et saa paalideligt Udsagn, som man vel kan forlange. Selvfølgelig kan det være en Trykfejl, men i den Gravskrift over Hans Egede, som findes bag i Lunds Bog, er Datoen ogsaa angivet til 31.»

Foruten biografien av J. J. Lund viser dr. Fabritius også til Giessings «Jubellærere» som også har 31. januar som Hans Egedes fødselsdag. Giessing «plejer ikke at være upaalidelig i sine Angivelser, i hvort Fald ikke, hvor det drejer sig om saa bekendte Mænd, med hvis nærmeste Slægt han utvivlsomt har staaet i Forbindelse».

«Endelig kan jeg meddele, at jeg har drøftet Spørgsmaalet saavel med Dr. Bobé, der jo dels i Personalhistorisk Tidsskrift, dels i Meddelelser om Grønland har behandlet Egede, som med Dr. Kornerup, der vel nok er vores ypperste Kender af den Tids Kirkehistorie i Øjeblikket. Begge mener, at man maa holde sig til Lunds Angivelse.»

Etter dette må det anses som sikkert at Hans Egedes fødselsdato er 31. januar.

O. G. M.